

Mnohotvárná působnost České (Československé) společnosti entomologické

Zdeněk ČERNÝ

F. Pokorného 15, Mírovce, 250 63 Mratín

Z bohaté činnosti České společnosti entomologické, která už více než jedno století představuje vědeckou, publikační, osvětovou, ale také, a to především, komunikační základnu české entomologie, připomeneme v tomto článku právě tu, která tvoří jádro spolkové činnosti. Přátelské schůzky nejprve pražských, pak i mimopražských entomologů mají tradici stejně dlouhou jako společnost.

TÝDENNÍ SCHŮZKY

Dočetli jsme se ve stručných zápisech nebo jen v poznámkách pamětníků, že se Společnost již v začátcích své existence scházela v hostinci U Jägerů ve Vršovicích, kde byl hostinským zakládající člen entomologické společnosti pan Josef Černý.

Všechna další místa, kde se mohli členové scházet v dobách první republiky, se nepodařilo vypátrat, jen v jednom zápisu je poznámka, že se členské schůzky konaly v místnostech Cukrovarnické burzy v Praze na Senovážném náměstí.

V období po druhé světové válce měli zejména pražští členové naší společnosti možnost scházet se v místnosti Domu odborů v ulici Na Zbořenci na Novém Městě. Byla to místnost pro schůze Závodních rad ROH i pro odborné zájmové a společenské organizace, ale nebylo zde dostatečné občerstvení.

Proto byla vyhledána jiná vhodnější místnost pro tyto schůzky zvětšujícího se počtu členů Společnosti a jejich přátel a podařilo se nalézt salónek v restauraci Černý pivovar na Karlově náměstí. Tam se konaly schůzky dlouhou dobu v plné spokojenosti účastníků a tam také přicházely nápady a podněty na zlepšení činnosti Společnosti, např. podnět k vydávání svazků Fauny ČR, na pořádání Entomologických dnů, na vydávání Zpráv Čs. společnosti entomologické a mnohé další. Účast entomologů a jejich přátel zde byla obrovská, šedesát až sto návštěvníků každý týden nebylo náhodou. V prvních letech po válce se schůzky konaly vždy v sobotu navečer od 16.00 hodin, potom když byla sobota uznána volným dnem, konaly se schůzky ve středu a později pak v úterý, což platí dodnes, i když se schůzky konají jinde.

Koncem osmdesátých let došlo v restauraci k výměně vedoucího provozu a ten měl jiné názory na poskytování restauračních služeb, hodlal předělat prostory jídelny a salonu na cukrárnu a vinárnu a hosté z entomologické společnosti mu již nebyli vítáni.

Podařilo se domluvit možnost setkávání v kavárně Letná na Letenském náměstí. Tam se mohli scházet řadu let společně motýláři i broučkaři. Ale i tam došlo časem k provozní změně, až tam nakonec vznikl bankovní ústav. Poté se broučkaři a motýláři začali scházet odděleně. Následující text pojednává o schůzkách broučkařů.

Byl učiněn pokus o sjednání místnosti ke schůzkám v nedalekém hostinci U Sojků v ulici Milady Horákové (tehdejší Obránců míru) na Letné, pak v Plzeňském dvoře i v restauraci Pod Královskou oborou v ulici Svatopluka Čecha, ani v jedné, ani ve druhé nebo třetí se nám nedařilo získat vhodné prostředí pro konání schůzek Společnosti.

Ani v dalších restauračních podnicích jsme neměli štěstí. Na Břežance v Lublaňské ulici nedaleko náměstí I. P. Pavlova pohostinská místnost nevyhovovala kapacitou. V salonku byl jeden stůl a jedenáct židlí, dvanáctý host už neměl kam si sednout.

Podobné potíže byly i v dalším podniku Na Paloučku v ulici Petra Rezka na Pankráci, tam bylo sice o židli více, leč ani to nestačilo. Proto se zde schůzky entomologů konaly jen krátký čas.

Poté se podařilo zajistit místo na schůzky nedaleko v podniku Akropole v Budějovické ulici. Bylo zde celkem příjemné prostředí, ochotný personál i dopravní spojení a tak zde schůzky byly řadu let.

Ale i zde došlo ke změnám, vlastník objektu podnik Restaurace a jídelny provozovnu prodal soukromým vlastníkům, do jejichž představy podnikání schůzky entomologů nezapadaly.

V nedaleké moderní, ale malé restauraci byl uskutečněn pokus o rezervaci společenské místnosti, zde však měli klientelu z okolních domů a pro skupinu entomologů místo v podniku Botanic v Olbrachtově ulici nebylo.

Nové restaurační prostředí bylo nalezeno v nedaleké Jihlavské ulici v hostinci U Jakuba. Tam měla naše skupina vyhrazené místo, účastníci však byli nuceni za rezervaci platit, což některým kolegům vadilo, proto dále pokračovalo hledání vhodné místnosti. Provizorně se schůzky konaly v restauraci Stodola u stanice metra Kosmonautů-Háje. Podnik byl na samém konci Prahy u Hostivařské nádrže, personál nebyl příliš ochotný a hlavně dlouhá cesta do centra byla nekonečná. Proto pokračovalo hledání vhodnějšího místa v centru Prahy.

Nějaký čas se schůzky entomologů a jejich přátel konaly U Filipa a Jakuba na Arbesově náměstí na Smíchově. Rezervovali nám tam jeden stůl, ale hluk z výčepu rušil jednání a pobyt společnosti.

Odtud pokračovalo naše cestování na Královské Vinohrady na náměstí Jiřího z Poděbrad do podniku U Růžového sadu, ale ani v této restauraci nebyly dobré podmínky pro schůzky entomologů. Byli jsme tam jen několikrát a znovu pokračovalo další hledání vhodné místnosti. Ani v nedaleké restauraci U Kožaka v Mánesově ulici se schůzky dlouho nekonaly, neboť restaurace byla po čase uzavřena.

V dolní části Mánesovy ulice nedaleko Hlavního nádraží je restaurace Pod Smetankou, kam jsme začali chodit v roce 1996 a s určitými odbočkami už tam chodíme přes dvacet let. Občerstvení je tam přiměřené, obsluha ochotná a současnému počtu návštěvníků – entomologů vyhovující. V období kolem roku 2000 se část ze skupiny entomologů oddělila do luxusnějšího podniku Hajnovka ve Vinohradské ulici, po čase přešla do restaurace Vinohradská hospůdka, která vznikla namísto restaurace U Kožaka, ale po nějaké době se tito kolegové zase vrátili do restaurace pod Smetankou.

Za více než 70 let pražští entomologové – coleopterologové vystřídali 22 restauračních a hostinských podniků. Po odchodu z restaurace Letná se schůzky coleopterologů a lepidopterologů konají samostatně, proto se nejčastěji setkáváme na jarmích a podzimních setkáních.

JARNÍ A PODZIMNÍ SETKÁNÍ ENTOMOLOGŮ SPOJENÁ S VÝMĚNOU HMYZU

Z období první republiky se nedochovala žádná zpráva o konání takové akce v Praze. Zde byla řada živnostníků, kteří vyráběli a prodávali preparáty přírodnin jako školní pomůcky, včetně preparovaného hmyzu. Proto se výměny hmyzu začaly objevovat na setkáních zoologů

Obr. 1. Setkání entomologů v restauraci Pod Smetankou, 6. září 2016. Zleva Ladislav Karaus, Jakub Dudař, Jiří Háva, Jan Schneider, Tomáš Růžička, Jan Hrdlička, Oldřich Hovorka, Jiří Hájek, Peter Hlaváč, Zdeněk Švec a Radek Dunda. Foto Petr Votruba.

a entomologů trochu později. Československá společnost entomologická při ČSAV někdy mezi lety 1945 až 1960 uspořádala burzu hmyzu, ale nepodařilo se přesněji zjistit, kdy a kde se konala.

Tak zvanou burzu hmyzu uspořádal v roce 1960 podnik Zverimex ve velkém sále Slovenského domu na Příkopěch. Po velké propagaci přišlo na setkání přes 500 návštěvníků z řad dospělých i mládeže.

Další setkání již pořádala Československá společnost entomologická v místnosti Pošty v Opletalově ulici nedaleko Masarykova nádraží (tehdy nádraží Praha-střed). Postupně tam přibývalo návštěvníků a tak bylo nutné najít větší prostory. Několik dalších let se setkání konala v sále Dopravního podniku hl. města Prahy v Holešovicích. Ukázalo se však, že ani tato místnost nestačí návštěvníkům, a tak byla akce znovu přemístěna do většího objektu do Národního domu na Smíchově na náměstí 14. října. Zde se entomologové a jejich přátelé scházeli velkou řadu let, ale ani zde prostory nestačily počtu návštěvníků, ať už entomologů nebo sběratelů.

Bylo dojednáno další přemístění těchto akcí, tentokrát do jednoho z největších pražských společenských center, do Národního domu na Vinohradech na náměstí Míru. Přišlo však další celkem nečekané opatření ze strany Finančních úřadů městských částí, které upozorňovalo Akademii věd, že v činnosti zájmových společností dochází při setkáních (burzách) velmi často k neoprávněné obchodní činnosti, která není obsažena v jejích stanovách. Proto Prezídium Československé akademie věd upozornilo předsedy jednotlivých Společností, aby provedli nápravu a těmto obchodním aktivitám zamezili. Výbor Společnosti tuto výtku akceptoval a další organizování „Výměnných dnů“ ukončil.

Burzy čili výměnné akce v Praze převzal soukromý živnostník, který tyto sběratelsko-obchodní akce nadále organizuje. Také v několika dalších městech začaly být pořádány burzy hmyzu, ale nebyly prováděny pod hlavičkou Společností nebo jejich poboček, ale jako živnostenská činnost jednotlivců.

Po roce 1993 mohla takováto setkání Společnost opět organizovat, ale za jiných podmínek a právních předpisů. Česká společnost entomologická uspořádala samostatnou společenskou a výměnnou akci v Kulturním domě Eden ve Vršovicích, potom byla tato setkání pořádána v budově Dopravního podniku v Holešovicích (po roce 1996 přešla budova do rukou České spořitelny), a když v roce 2002 přišla na Prahu nebývalá povodeň a budova v Holešovicích byla na delší dobu vytopená, sjednal výbor možnost setkávání v Národním domě na Smíchově. Setkání se tam konala opakovaně, a to vždy na jaře a na podzim, ale vzhledem k rostoucím nákladům na pořádání této akce byla přemístěna do Kulturního domu barikádníků v Saratovské ulici ve Strašnicích. Na těchto setkáních není dovoleno manipulovat s přírodninami chráněnými zákonem.

Výměnný den je společenská událost umožňující setkání entomologů z celé republiky, vzájemnou výměnu materiálu a přispívá k propagaci významu entomologie a získávání dalších zájemců o přírodu.

Žádáme čtenáře, pokud by měli doma ve svých poznámkách datum konání některé uvedené společenské akce, o sdělení autorovi.

SCHŮZKY ČLENŮ Československé společnosti entomologické při ČSAV / České společnosti entomologické společně coleopterologové a lepidopterologové

	Dům odborů	Na Zbořenci, Praha-Nové město
1963	Černý pivovar (soboty)	Karlovo náměstí, Praha-Nové Město
1963	U Pešků (úterky)	Sokolská (dříve Vítězného února), Praha-Nové Město
	U Šumavy	Štěpánská, Praha-Nové Město
	Černý pivovar	Karlovo náměstí, Praha-Nové Město
	U Šumavy	Štěpánská, Praha-Nové Město
	Pařížská restaurace	Žitná, Praha-Nové Město
	Černý pivovar (rekonstrukce)	Karlovo náměstí, Praha-Nové Město
1981	Kavárna Letná	Milady Horákové (dříve Obránců míru), Praha-Letná

coleopterologové samostatně

1981	U Sojků	Milady Horákové (dříve Obránců míru), Praha-Letná
	Plzeňský dvůr	Milady Horákové (dříve Obránců míru), Praha-Letná
	Pod Královskou oborou	Čechova, Praha-Letná
	Na Břežance	Lublaňská, Praha-Nové Město
	Na Paloučku	Petra Rezka, Praha-Nusle
	Akropole (Jorge)	Budějovická, Praha-Pankrác
	Botanic (rest. caffè)	Olbrachtova, Praha-Pankrác
1992	U Jakuba	Jihlavská, Praha-Kačerov

	Stodola	Anežky Malé, Praha-Háje
	U Filipa a Jakuba	Arbesovo náměstí, Praha-Smíchov
	U růžového sadu	Jiřího z Poděbrad, Praha-Vinohrady
	U Kožaka	Mánesova x Letenské, Praha-Vinohrady
1996	Pod Smetankou	Mánesova x Balbínova, Praha-Vinohrady
	Hajnovka	Vinohradská, Praha-Vinohrady
	Vinohradská hospůdka	Mánesova x Letenské, Praha-Vinohrady
	Pod Smetankou	Mánesova x Balbínova, Praha-Vinohrady

VÝMĚNNÉ DNY SPOLEČNOSTI

1960	Slovanský dům	Na Příkopech, Praha-Nové Město
1963	Pošta Opletalova	Opletalova, Praha-Nové Město
	Dopravní podnik	Bubenská, Praha-Holešovice
	Národní dům na Smíchově	nám. 14. října, Praha-Smíchov
	Národní dům na Vinohradech	nám. Míru, Praha-Vinohrady
	Kulturní dům Eden	Vršovická, Praha-Vršovice
	Dopravní podnik	Bubenská, Praha-Holešovice
2002	Národní dům na Smíchově	nám. 14. října, Praha-Smíchov
	Kulturní dům barikádníků	Saratovská, Praha-Strašnice

